

Pensionister i udlandet: Ferie eller hverdagsrehabilitering?

Hvor bredt kan begrebet *Hverdagsrehabilitering* tolkes? Med "bredde" menes her ikke i forhold til, hvem der kan have brug for en særlig indsats, hvad der legitimerer dette behov, og hvad selve rehabiliteringen i så fald skal gå ud på, men mere i hvor høj grad denne kun kan foregå inden for landets nationale grænser. Redaktør Anne Leonora Blaakilde fabulerer her over temaet hverdagsrehabilitering, inspireret af sit igangværende forskningsprojekt om aldring og migration; der også kaldes *pensionistmigration*.

I det (i Danmark) kolde forår 2013 var jeg på feltarbejde i Alanya, Tyrkiet, for at interviewe danske pensionister, som har bosat sig der. Jeg er ude efter at undersøge sammenhænge mellem sundhed, aldring og migration og skal bruge dette materiale til at sammenligne med et studie af ældre tyrkere i Danmark og deres sundhedspraksis i Danmark og på tværs af grænser. I 2006 udførte jeg et tilsvarende feltarbejde blandt danske pensionister på Costa del Sol. I Tyrkiet er der dog ikke så mange danske pensionister, der decideret har bosat sig, som det var tilfældet på Costa del Sol, der har en anden historie som tidligere udviklet turistområde og desuden EU-land, men danskerne begynder at komme også til Tyrkiet. De fleste danske pensionister er såkaldte *sojourners*; eller på dansk *trækfugle*; mennesker med bolig to steder, og som derfor rejser frem og tilbage. Dette gælder for så vidt også de tyrkiske ældre indvandrere i Danmark, hvoraf mange har en familieejet bolig at bo i, når de er i Tyrkiet. Det er en stor beslutning af bosætte sig i et andet land, og derfor er det de fleste, der vælger trækfugle-tilværelsen, hvilket dog også kan være en kringlet affære, fordi den danske stat i stigende grad laver love og regler for længden af ophold i udlandet og begrænser gyldigheden af social- og sygeforsikringen i udlandet.

I mange undersøgelser af fænomenet *pensionistmigration* er det vist, at hovedår-

sagen til migrationen er det varme klima og de dermed bedre muligheder for at udfolde sig i sociale netværk udendørs. Man øger livskvaliteten, simpelthen. Mine undersøgelser viser, at dette klima ikke bare er attraktivt i sig selv, men at det giver lindring og bedring til forskellige sygdomme, som de migrerede lider af. Det gælder gigt- og muskelsygdomme, hjertesygdomme og depressionstilstande. En stor del af pensionistmigranterne flytter altså for at pleje eget helbred.

Syge migranter

Fra mit seneste feltarbejde i Alanya mødte jeg personer, som ikke har nået folkepensionsalderen, men som er førtidspensionister pga. psoriasis, gigt og andre lidelser. Nogle af dem har været op til 30 gange på rekreationsophold i Israel; en symptombehandling som er sanktioneret og betalt af den danske stat. Men den virker kun midlertidigt. Deres beslutning om at flytte til sydligere himmelstrøg er ikke nødvendigvis let, men de gør det på eget initiativ, betaler selv og tager risikoen for at indgå i et system, hvor sygeforsikringen i langt højere grad end i Danmark er usikker – samtidig med at de jo sådan set er ret syge. De modtager forskellige beløb i førtidspension fra Danmark, men derudover får de ingen hjælp. Kan denne løsning ikke kaldes hverdagsrehabilitering? De sørger for at kunne leve længst muligt i eget liv, og de demon-

strerer i den grad et alternativ til offentlig sundheds- og hjemmepleje ved at sørge for at aktivere eget helbred. Også mange af trækfuglene vælger varmen for at lindre deres forskellige lidelser og dermed få en bedre livskvalitet. Alle navigerer de i en regeljungle, der er svær at gennemskue.

Det sjove er, at den danske stiller stat så mange regler op, som begrænser migrationsmuligheden for disse mennesker, frem for at opmuntre til og støtte en sådan selvstændig hverdagsrehabilitering. Hvorfor er der sådanne nationale grænser for hverdagsrehabiliteringens praksisudfoldelse? Kan det mon skyldes, at herboende danskere opfatter pensionistmigranterne som hedonister, der bare tørster efter "ferie"?

Anne Leonora Blaakilde
al@blaakildes.net